

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 „ — „
negyedévre . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. e.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutca 6. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közöive 7 kr.,
többször közöive 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: A jubileumok évtizedében. (Faix Mihály.) — Törvényjavaslat a véderőről. (—y.) — Irodalom — Belföld. — Külföld.
— Vegyesek. — Pályázatok. — Hirdetés.

Alsó-káldi KÁLDY GYULA,

a dunántuli ev. kerület felügyelője, a főrendiház tagja,
meghalt folyó évi november 15-én, 52. éves korában.

mi már hosszabb ideje aggodalommal tölté el szívünket, mitől hovatovább mindinkább rettegénk, bekövetkezett.

A daliás, erőteljes férfit elsorvasztotta az emésztő fájdalom, a nemes szív dobogását megállította a halál fagyos lehellete.

Oh, mily szép reményekre jogosított az élte java korában állott férfiú jelleme, ernyedetlen munkássága, minden jóért s nemesért áldozatkész lelkülete, mely eddig is munkakörében, szerényen bár, de mindig fennkölt hűséggel érvényesült, biztos záloga volt az alkotásban dús jövőnek.

S most mind ennek vége.

Sirassuk meg, okunk van reá; őt, az egyház kimagasló oszlopférfiát, ki a tanácsban bölcs, a munkában ernyedetlen, áldozatkészségben első az elsők között! őt, a minden ízében magyar nemest, kinek nem címerén, de egyéniségén s munkáján ragyogott a valódi nemesség fénye, ki szerény körében nemzetének javát lelkesültséggel munkálta; őt, a népnek jóltevőjét, melynek bújában osztozkodott, hogy azt könnyítse, örömeiben részt vett, hogy azt növelje; őt, a gondos, a szeretett családapát sirassuk meg!

De, bármily nagy legyen a vesztség fájdalma, ravalatánál ne feledjük el, hogy ki egyházát s hazáját oly hön ölelte keblére, annak életét nem ragadhatta el a halál, egyháza s nemzete híven őrzi meg szellemét, emlékét.

Körünkben nem láthatjuk őt többé: de az ő nyomdokain haladhatunk. Tegyük ezt mindnyájan; gyermekei és kartársai, vezetők és vezetettek, a családi körben és a nyilvános élet terén: ez lesz a kidölt vezérférfiúnak legszebb emléke, ezzel élni fog megdicsőülve nem csak azon kerületben, melynek egyik vezére volt, hanem élni fog romolhatatlanul evangélikus egyházunkban.

Nyugodjék csöndesen! Az Úr őrizzé hívének hamvait!

A jubileumok évtizedében.

A jelen nyolczvanas éveket ev. egyházunkra nézve sok tekintetben a jubileumok évtizedének lehetne elnevezni. Közegyházunk ezen évtizedben, a gyámintézeti 25 éves emlékünneptől eltekintve, két nagy jubileumot ünnepelt, t. i. II. József türelmi parancsának 100-dos és Luther születésének 400-dos emlékünneptét. Azonkívül igen sok gyülekezet ünnepelte már ez években és fogja is még ünnepelni temploma fennállásának 100 éves jubileumát.

Mert mint a holtak látszó természet a kikelet beköszöntésekor számtalan és számtalan növényt és bimbót fakaszt új életre, úgy a kegyetlen üldözések vérfagyasztó viharai által elszibbasztott protestantismus is hazánkban a türelmi parancsnak, ezen egy jobb korszak hajnalpirjának megjelenése után igen sok gyülekezetet ébresztett fel új életre. A sokszor halálig üldözött dicső elődeink első szabadabb fellélekzésüket és megmaradt erejüket arra fordították, hogy templomaik felépítésével az evangéliumi igazságnak és szabadságnak hajlékot és menedékhelyet létesítsenek. Egyszerűek, szegények voltak e hajlékok, de annál gazdagabban folyt bennök a vallásos élet. Nem kellett külső fény vagy művészet, hogy a sziveket áhitatosságra és lelkesültségre buzdítsa és hangolja, kicsordultak most önként a bennök élő vallásos érzelmek árjától. Most a jubileumok alkalmából ezen egyszerű templomok új, többnyire sokkal diszesebb alakban és berendezéssel állnak elő; de valjon megújult bennök a vallásos élet, a régi buzgóság és lelkesültség is?

Ha ev. egyházunk jelen állapotát tekintjük és a multéval összehasonlítjuk, nem lesz senki, ki a 100 év előtti időt visszakivánná! Javultak a viszonyok és haladtunk is sok tekintetben. A túrt egyházból sok nehéz küzdelem után végre szabadságában biztosított és a róm. kath. egyházzal legalább a teoriában, ha nem is egészen a gyakorlatban, egyenjogu egyház lett. A külső egyházi szervezet, ha egyetemileg sok kívánni valót is hagy és zsinattartást követel, legalább a kerületekben rendezve van, úgy hogy az administratio biztosan vezetettik. A sok panaszra okot adó szegénységünk sem nagyobb, mint apáinké volt és mi azonkívül még azon előnyben is részesülünk, hogy a harczoló egyház csatamezején évenként az áldott honi gyámintézet és a Gusztáv-Adolf-egylet képében egy irgalmas samaritánus megjelen, ki a sorscsapások által veszélyesen megsebesültek sebeit beköti és őket az életnek megtartja, a gyöngéket bátorítja és támogatja, az elszórtakat pedig összegyűjti és az eltévelygéstől megóvjá. — Iskoláink a kor igényeivel szintén haladtak és nincs okunk miattuk pirulni, habár fájlalni lehet, hogy több középiskolánál az autonomia egy részének feláldozásával az államsegélyt kellett igénybe venni. A legújabb idő óta van már theologiai akadémiánk és ezzel együtt a theologiai szakirodalomnak kezdete is.

Sok tekintetben előbbre és jobb helyzetben va-

gyunk tehát elődeinknél; de egyben, úgy látszik, mindinkább hátra maradunk, t. i. a vallásos élet bensőségében és a vallás meg egyház iránti szeretetben és buzgalomban. Vannak ugyan ma is gyülekezetek, hol a vallásos élet a régi erőben nyilatkozik, hol az ünnepi harangok megszólalásánál a hívek serege az Isten házába vonul; vannak ma is egyesek, kik egyházukért mindent készek feláldozni és áldoznak is: általában azonban nem lehet tagadni, hogy közöny uralkodik. A béke beálltával, melyet egyházunk most élvez, a vallásos lelkesültség tüze is kezd lelohadni. A templomok a jubileumok után diszesebbek ugyan, de üresebbek, mint egykor voltak. Lehet, sőt gyakran úgy is van, hogy itt-ott részben a lelkész maga annak az oka, de egészben véve el kell ismerni, hogy ez a mai korszaknak következménye. A materialisztikus életirány és együtt az élvhajhászat a nép rétegeibe is kezd már behatolni és közönyössé teszi azt a mennyei javak vallása és egyháza irányában. Az egyetemes papság magasztos protestáns elve úgy látszik feledőbe megy és a vallás külső gyakorlása különösen az isteni tisztelet tartása a lelkész dolgának kezd tekinteni. És a mint üresednek a templomok, ép oly módon csökken sok helyütt az egyházi gyülekezetekben való részvétel, és közöny mutatkozik az egyház egyéb, administratív és anyagi ügyei iránt is úgy, hogy ez ügyek intézése és vezetése is nem egy helyen egyedül a lelkész gondját képezi. Sok földesuraság, mely egykor a gyülekezetnek alapítója és számos éven át legerősebb támasza volt, lassanként visszavonul. Hasonlóképen a felügyelő urak közül is nem egy csak névleg felügyelő, a nélkül, hogy az egyház életére tevékenyen befolyna.

Hallottunk világi urakat panaszkodni, különösen mikor a püspöki czím fölötti vita folyt, hogy egyházunk hierarchikus irányban halad. Ha igaz, hogy ez csak az egyház iránti közöny egyik folyamánya volna, mert minél inkább vonul vissza a világi elem az egyházi ügyek vezetésétől, annál inkább fog az egész administratio a lelkészek kezében összpontosulni. De ha tovább terjed, még más következménye is lesz ezen közönynek és buzgalom hiányának, t. i. az, hogy egyházi életünk rideg formalismussá fog megcsontosodni; az élő és éltető szellem helyébe a holt és megöló törvény és szabály fog lépni és egyházunk a protestáns szabadságból saját maga készített bilincseibe fogja magát verni.

Hogy úgy ne legyen, hogy a jubileumokkal a reformátorokat és elődeinket lelkesítő Krisztusi szellem, mely Istentől föltétlen függésben, de ép ezen függésben föltétlenül szabadnak érzi magát és az élet útját előíró törvényeket önmagában bírja, egyházunkban és sziveinkben új életre ébredjen, ez legyen mindnyájunknak közös törekvésünk. Különösen törekedjünk felsőbb tanintézeteinkben vallásos és egyházszerető intelligenciát felnevelni, mely buzgalommal felkarolná az egyház ügyeit és a népet jó példával buzdítaná, vezetné. És e tekintetben tanácsos, hogy minél több theologus, felhasználván a boldogult Tre-

fort miniszter által biztosított kedvezményt, lépne a tanári pályára és legyen középiskoláinkban egybuzgó apostola és az evangyéliumi szellemnek lelkes terjesztője.

Igen, ébreszszük fel e szellemet, mert csak e szellem tesz minket szabaddá és vezet biztosan az élet útján. Szívleljük meg Pál apostol intését: „A szabadságban azért, melylyel minket a Krisztus megszabadított, álljatok meg és ne kötelezzétek meg ismét magatokat szolgálatnak igájával.“

Faix Mihály,
ev. lelkész.

Törvényjavaslat a véderőről.

Szesz adó, regale megváltás, védtörvény napi renden álló kérdések. Az első kettőről nincs mit szólnunk, minket épen nem érdekelnek s midőn a harmadikat előveszszük, hozzászólásunkkal nem akarunk sem a politikusnak, sem a katonának mesteriségebe kontárkodni, hanem egyházunk, illetőleg népünk vallás-erkölcsi érdekének szempontjából kívánjuk egy-két pontját megvilágítani.

Ez elhatározás jogosultságát senki sem vonhatja kétségbe akkor, midőn a politikus az államfentartás, megerősítés és dicsőségének emelése érdekében szükségesnek látja népünk fainak ily nagymérvű hadilábra állítását, midőn a katona Európa többi nemzeteknek hadseregeivel arányban kívánja úgy hadtani tekintetben, mint számra nézve erősíteni a hadsereget: mi, kik az államot Istentől rendelt polgári intézménynek tartjuk, melynek hivatása polgárainak anyagi, szellemi és erkölcsi javát előmozdítani, hogy vallásos, művelt és jómódú lakói által legyen hatalmas az állam, dicsó a nemzet és boldog a hon, épen vallás-erkölcsi szempontból, melyet a honatyák csak ritkán és akkor is csak úgy mellékesen érintenek: fogjuk fel a véderőről szóló törvényjavaslatnak 31., 32. és 50. §-ait.

A 31. §. szerint a törvényesen elismert egyházak és vallásfelekezetek papjelöltjei és papnövédekai mindennemű tényleges szolgálat a katonai kiképeztetés, az időszakos fegyvergyakorlatok és az időszakos szemlék alól mentesek. A 32. §. szerint a népiskolai tanintézetek tanítójelöltjei a póttartalékba soroztatnak, tanítóképezdek s a többi nyilvános intézetek tanárai katonai kiképzés végett az oktatást legkevesébbé akadályozó időben hivatnak be.

Egy szóval e két §-ban mindenkiről van gondoskodva, csak a középiskolák tanáraitól és prot. theol. intézeteink tanáraitól nincsen szó, mely hiány esetleg felekezeti intézeteinkre nézve káros hatással lehet.

Ugyanis felekezeti középiskoláinkon nincsen felesleges tanerő. Ha tehát a szorgalomidőre való tekintet nélkül egy vagy több tanár is elvonatnék az iskolától, ez esetben a tanítás ép úgy megzavartatnék, mintha akár a polgári, akár több tanítóval bíró elemi iskolák egy vagy más tanítója vagy tanára beszólítottatnék. Az állami tanintézeteken, hol elégséges tanerő áll az intézet rendelkezésére, a hiányzó tanerő

pótolható akár úgy, hogy a beszólítottak tantárgyait a meglévő tanárok osztják meg magok között, vagy ideiglenes helyettesítéssel gondoskodnak az akadály elhárításáról. De felekezeti iskoláinkban egyrészt az úgy is meglehetősen bőven kiszabott tanórák mellett a tanári kar többi tagjai nem igen vállalkozhatnak óraszaporításra, de még másrészt nem is rendelkeznek oly egyénekkal, kiket a behívottak helyébe állíthatnának.

Theologiai intézeteinken pedig, mert a felszentelés kötelezettsége nincsen kimondva, tanítanak és taníthatnak fel nem szentelt egyének is s ezek, ha rájuk kerül a sor, katonai kötelezettségük teljesítésére beszólíthatók, mi mellett nem csak az intézet szenved, mert itt a szaktanár még nehezebben pótolható, mint a középiskolában, nem csak az az anomalia áll elő, hogy a növendék nagyobb előnyben részesül, mint tanára, hanem pl. a róm. kath. theol. tanárokkal szemben, kik mint felszentelt papok, hittani intézeteink tanárai s velük az intézetek is hátrányban lesznek. Így a vallásügyenlőség és viszonyosság elve a gyakorlatban megsértetik.

Nem az egyesek, hanem egyenesen felekezetünk érdeke kívánna, hogy azok, kik illetékes helyen felszólalhatnak, e bajon segíteni igyekezzenek.

Az 50. §. pedig, melyben a hadköteles nőstülése van szabályozva, mélyen belevág népünk erkölcsi életébe.

Gyakran hallottuk a panaszt, hogy a nőstülési korlátok igen sok bajnak okai. Bizonyosan fokoztatni fog az ebből származó erkölcsi hátrány, midőn az ujonczozás egy évvel későbbre tetetett.

Midőn a földműves stüle megházasítja gyermekeit, teszi azt legtöbbször azért, hogy munkás kezeket nyerjen a házhoz; ott a szív vonzalmai s házassággal ideális családi élet alapítására édes keveset gondolnak. A természeti ösztön és a közvetlen érdek a döntő indító okok.

A nép között élő papság sajnosan tapasztalja, hogy az általános hadkötelezettség behozatalával növekedett a vadházasságok s ezzel a törvénytelen gyermekek száma is. Már pedig, ha a népet a családi élet tisztasága iránt közönyössé tettük, annak erkölcsi, de testi épségét is megtámadtuk. Hozzájárul, hogy semmivel sem bucsúzunk keservebben a nép fia feleségétől, mint szeretőjétől, sőt sok esetben, ha családja körében tudja azt, kit szíve választott magának, nyugodtabban viseli a katonasort.

Nagyon kívánatos volna tehát, hogy a hadköteles nőstülhetésére nézve oly rendszabályok alkotattatnának, a melyek a házasságon könnyítenének. Hosszú út a miniszteriumhoz való folytonos folyamodás, hozzá ily ügyekben tisztán katonai szempontból ítélnék ott fent, s a hosszú és sok esetben kétes eredményű várakozást a nép megúnva, oly móddal segít magán, mely nem csak a közerkölcsiség szempontjától elítélendő, hanem, mely úgy maguknak az együttélőknek, mint gyermekeiknek is testi és erkölcsi romlását idézi elő.

Népünk legkevesébbé gondol saját érdekeivel. Bizonyos fatalismussal adja át magát a változhatat-

lannak. Ha mink, kik a népeletet ismerjük s kiknek életfeladatuk a nép érdekében, különösen vallás-erkölcsi épységének előmozdítására mindazt, a mi tehetőségünkben áll megtenni, hallgatunk: oly kötelességet mulasztunk el, melynek úgy egyházunk, mint az Úrnak népe látja kárát.

E szerény sorok egyedüli czélja figyelmeztetni és cselekvésre indítani a hivatott köröket. —y.

IRODALOM.

Az 1889-ik évre szóló „Protestáns árvaházi képes naptár” — amint e becses lapok is jelezték már — megjelent.

A naptár irodalmi része, mint közönségesen, ez idén is — elmondhatni — elég választékos, változatos. Alkalmos olvasmány protestáns népünk kezébe, a melytől már meglehetősen meg is szerette. És ennek csak örvendhetünk.

A naptári részre azonban magának a naptári vállalatnak érdekében is, nem tehetem, hogy meg ne tegyem kifogásomat.

Az evang. reform. egyház tudvalevőleg a perikopákat nem használja, teljesen elejtette. Luther azonban és vele ágost. hitv. ev. egyházunk a perikopa-rendszert megtartotta. Erre a körülményre tekintettel hozza a „Prot. árv. kép. naptár” is vasárnapról vasárnapra az evang. és epist. textusokat. Csak az a bökkenő, hogy e részben a honi evang. egyházunkban általánosan elfogadott perikopákat nem mindig veszi tekintetbe s ez által zavarólag hat azokra, a kik figyelemmel kísérik, talán olvassák is a vasárnapi s ünnepi textusokat.

A „Prot. árv. kép. naptár”-ban a textusok közlésénél felette sok eltérés, szabálytalanság, önkény fordul elő.

Nézzünk néhányat az egyházi esztendő első feléből.

II. adventi vasárnapra Mát. 25, 31—46 szöveget (XXVI. szenthároms. u. vasárnapi) veszi fel az ismeretes Luk. 21, 25—36. helyett: akkor lesznek jelek a napban, holdban és csillagokban stb. — Karácson utáni vasárnapra Luk. 2, 15—20. áll — pedig ez a karácson második napjára szól — a Simeonról szóló Luk. 2, 33—40. helyett. Ugyan e vasárnapra az epist. textus a naptár szerint Tit. 2, 11—14. (tehát a karácson első napi) és nem Gal. 4, 1—7. — Vízkereszt ünnepi textusokul Ján. 1, 1—13. és I. Pétr. 4, 12—19 állanak, tehát egyike sem az elfogadott textusoknak, mennyiben az epist. textus tudvalevőleg Esaiásból, (60, 1—6) az evangyelmű pedig Mátéból (2, 1—12) merített s a napkeleti bölcsek látogatásáról emlékezik. (Feltűnő ez ünnepre felvett textusoknál az is, hogy ugyanezek ujesztendeiekül szolgáltak a tavali beosztás szerint.)

Vízkereszt u. II. vasárnapján a kánai menyegzőről szóló ismeretes szöveg helyett (Ján. 2, 1—11) Máté 3, 13—4, 1—11-et hozza; III. vasárnapján pedig a kaper-naumi századosról szóló Máté 8, 1—13-mat Ján. 2, 1—11-gyel cseréli fel. (Tehát egy vasárnapkal későbbre osztja be a kánai menyegzőt.)

Az elfogadott textusoknak ilyen felcserélése különben másutt is előfordul, így a Jubilate vasárnap szövegét a Cantate vasárnapra teszi és megfordítva.

Vannak szövegek szokatlanul kibővített alakban. Így a Septuagesima vasárnapnak egészét képező textusát. Mát. 20, 1—16. (A szőlőbeli munkásokról) az előző rész négy versével, vagy a Laetare vasárnapit Ján. 6, 1—15. (Jézus jól tartja a sokaságot) egész a 27-ig kibővíti.

E néhány felhozott példa is azt hiszem elég fentebb kockázatot az állításom igazolására, hogy a vasárnapi textusok közlésénél bevett perikopáinktól felette sok eltérés, szabálytalanság, önkény fordul elő.

Hát én azt hiszem, hogy a mikor a naptár a vasárnapi textusokat adja, azért adja, hogy szolgálatot tegyen vele a textusokhoz, mint régi ismerőseihez ragaszkodó ev. közönségünknek. Czélját azonban csak úgy érheti el, ha általánosan bevett perikopa rendszerünkhöz ragaszkodik.

Nem sok utánjárásba kerül, hogy a naptár e fogyasztásán segítve legyen. Közkezen van: Esztendőnként vasárnapokon elolvasandó Epistoláknak és Evangyéliomoknak rendjük avagy mutató Táblájuk, régibb kiadásu szent könyveink utólapján.

A dolog nem is olyan lényegtelen a milyennek látszik. Ugyancsak megjárna főleg tót egyházban működő fiatalabb lelkészársam, ha a kifogásolt naptári textust mutatót követve találna például advent II. vasárnapján Máté 25, 31—46-ot olvasná fel, mint e vasárnapra szóló textust. Hallgatói semmi esetre sem hagynák szó nélkül.

Jó lesz hát a vasárnapi textusokat, vagy épen nem adni, vagy adni úgy, hogy azoknak hasznát is vegyük, hogy azok félre ne vezessenek, esetleg botránnyra okot ne adjanak.

A „Luther-társaság” tudvalevőleg a Luther-naptárnak magyar-nyelvű kiadásától azért is állt el, nehogy veszedelmes concurrens legyen a „Prot. árvaházi naptár”-nak. Azt hiszem magam is, hogy egyelőre még be érthetjük azzal, főleg ha specialis evangyélus szükségünknek, minő többek között a bevett vasárnapi textusok korrekt táblázata is megfelel.

Petrovics Soma, ev. lelk.

A koporsónál, Halotti imádságok. Irta Könyves Tóth Kálmán. Második javított és bővített kiadás Budapest. Kiadta Kókai Lajos 1889. ára 2 forint 40 kr. Ezen, először 1876-ban megjelent mű értékéről fényes tanúságot tesz az a körülmény, hogy 12 év alatt teljesen elfogyott s új kiadása vált szükségessé. Közönségének kis, de illetékes bírálatra jogosított köre, ev. ref. lelkészársaink régi s kedves ismerőst üdvözlőnek e munkában s a javítást és bővítést (összesen 80 imából 18 új) csak örömmel fogják venni, mert ezzel a derék szerző művének mind belső becsét, mind használhatóságát növelte. Ki a nyilvános s közhasználatra szánt imádságok készítésének nagy és sok nehézségeit ismeri, melyek között nem a legutolsó magának az imának az imádkozó egyéniséggel szoros kapcsolata, melynek következtében oly nehezen tudjuk másnak imádságát magunkénak vallani és elimádkozni, az a benső vallásos kedély melegségében gazdag, az Idvezítő szeretetében fogamzott s hozzá a minden vigasztalás kútforrásához vezető s így mindnyájunkkal közös élő hitből fakadó ez imákat maga is nagy nyereséggel és élvez-

zettel fogja olvasni; de akár eredeti alakjukban, akár valóságos egyéniségéhez, az alkalomhoz s a hívek szükségéhez képest idomítva használhatni is. Az imádságok általában szép, többször fellengős irálya gyakran egyszerűsítést fog igényelni, de ez sem baj, mert tanulmányozásra készlet. Tisztársaainknak is melegen ajánljuk e művet, mi is nagy hasznát vehetjük. A dicséretünkre nem szoruló szerző mellett ki kell emelnünk a kiadó érdemét is, mint ki a becses tartalomnak megfelelő mezt adott. Vedd és olvasd!

—y.

BELFÖLD.

Templom-szentelési ünnepély. Evang. egyházunkban a hitbuzgóság a vallás és egyház iránti szeretet és áldozatkészség még ki nem halt. — Dicső emlékezetű őseink elvitázhatlan erényei a jelenkor sokféleképen hangoztatott vallási közöny és materialistikus irány mellett híveinknél is elég sűrűen észlelhetik. — Az élő hitbuzgóság gazdag forrása gyülekezeteinkben mind e mai napig vigan csergedez; az igaz keresztyéni erények gyönyörű virágai áldozni szívesen akaró egyházainkban illatoznak! Ezt dicsérorleg említeni annyival is inkább szent kötelességünk, mert a hívők anyagi helyzete a válságos közgazdasági és ipariüzleti viszonyok miatt, bizony nem épen a legvirágzóbb.

Ezt előre bocsátva, örömmel telt szívvel bátorságot veszek magamnak, a folyó hó 11-dikén Gáloson lefolyt ünnepélyről a kedves elv és hitrokonokat röviden értesíteni.

Gálos, — a mosonyi esperesség legvagyonosabb s közel 1800 lelket számláló, két rendszeresített tanítói állomással bíró egyháza, a mondott napon lélekemelő ünnepélyt ült. Ekkor lett ugyanis a kitaró és hitbuzgó gyülekezet által önkénytes adakozás útján, idegen segély igénybevétele nélkül a közel 40,000 forintnyi áldozattal nagyobbított és átalakított templom a ritka szépségű belső berendezéssel, valamint a gyönyörű órával ellátott új, rendkívül díszes nyulánk torony három széphanzású harangjával felavatva.

A mondott napon nem csak a gálosi egyház osztatlan elismerést és dicséretet méltán kiérdemelő tagjai örvendettek, hanem velök örült esperességünk minden egyháza. Önkénytelenül érezte mindegyikünk: Ismét felépült az Urnak egy erős vára, melyen a pokol hatalmaságai erőt nem vehetnek. — A díszes egyház örömeben osztozkodni, esperességünk minden egyháza képviseltette magát. — Látni akartuk a régi szentélyt átalakított, megifjodott alakban! Elismerésünket akartuk a gálosi egyház tagjainak kifejezni, hogy az atyák örökségét önerejükől oly szépen gyarapították.

Az ünnepély fényét emelte megyénk osztatlan köztiszteltben álló „legnépszerűbb“ főispánjának, Méltóságos Simon Gyula az egyházat megtisztelő jelenléte. — Jelen voltak még a megye részéről: Tekintetes Pataky Félián alispán, Tek. Tóth főjegyző, Tek. Fiala szolgabíró, Tek. Andrá megyei adófelügyelő és a gálosi kath. plébános. — Megjelent a mosonyi esperesség lelkészi kara teljes számban s a tanító urak közül néhányan. — Fájdalmasan érintett mindenkit szeretve tisztelt, nagyérdemű főpásztorunk, Főtiszt. Dr. Geduly Lajos püspök urunk betegség okozta távolléte, valamint a szinte gyengélkedő egészsége

miatt örömlünkben nem osztozkodható esperességi felügyelőnk Méltóságos Major Pál, kir. tanácsos úr távolmaradása.

10 órakor, a harangok háromszori megkondulása után a helybeli lelkész, Nagytiszteletű Schuh Ágoston esperes vezetése mellett a paplakban összegyülekezett vendégsereg — a lelkészek hivatalos öltönyükben, — a buzgó és ünnepélyes hangulatban lévő hívek által már egészen megtelt 820 ülessel bíró templomba vonult, melynek homlokzatán mindenkinek szemébe ötlő betűkkel János jelenésének 5. fejezete van feljegyezve.

A templomba belépén, kellemesen lepott meg annak csinos alakja és berendezése. Az oltár felett olvasható: Lucas 24. 29. A pozsonyi egyház énekeskönyvének 259. sz. éneke elhangzása után nagy. Ulicsny miklósfalvi lelkész-társ mondott szívből jövő szép imát és olvasta az ez ünnepélyes alkalomra különösen illő sz. leczkét I. kir. könyve 8. fej. 22—30. Az iskolás gyermekek által elég szabatosan és szépen előadott chorus után a helybeli lelkész és esperes lépett két tisztárs kíséretében az oltár elé és elmondta — főtiszt. püspök úr által felhatalmazva — kitünő szerkezetű és mély tartalmú beszentelési beszédét, találó szavakban fejtegetvén azon alaptételt: Mi célból építünk templomokat? — Említette a magasztos gondolatokban bővelkedő és classikus nyelvezet felett rendelkező nagyérdemű szónok, hogy ime teljesült, mi az 1863-dik év okt. havában főtiszt. püspök úr által tartott canonica visitatio alkalmával felvett jegyzőkönyvben óhaj gyanánt foglaltatik; van az egyháznak megfelelő, szép toronnyal és zengő harangokkal ékeskedő temploma, mely nem hiúságból építetett, hanem a hívek lelki épülését és az Úr dicsőségét célozza. E hatásos beszéd után, melyet gyönyörű tartalmu ima követett, orgonakiséret mellett az egész gyülekezet elénekelt a 372. sz. chorált, mire ugyanannak a helybeli lelkész és esperes úr a szöszékre lépett és Zsoltár 100 felett elmondta nagy hatást keltő ünnepi beszédét, — melynek beosztása a következő: Az épült szent egyházban lakozzék 1. öröm, 2. hála és áhitat. — Nem akarom, de nem is lehetséges, itt röviden a kitünő, mintaszerű szónoki mestermű gondolatmenetét közzétenni, — reményem, hogy a nagy. úr fog engedni a közóhajnak s kinyomatja kétrendű ünnepi beszédét, hogy ez által részint szélesebb körök is élvezhessék az egyházi szónoklat e két gyöngyét, másrészt, hogy úgy a gálosi egyház mint esperességünk hívei bírják a gálosi szép nap maradandó emlékét. Azt bátran állíthatom, ritkán, nagyon ritkán van alkalom, ily egyházi beszédet hallhatni.

Nem mulaszthatom el a gálosi egyházra vonatkozó történeti adatok közlését.

A József-féle türelmi parancsolat új életre hozta a gálosi evang. híveket. — 105 évvel ezelőtt épült a most újonnan átalakított és toronnyal ellátott templom. 70 évvel ezelőtt porrá égett a fél falu; a tűz nem kímélte a szent egyházat és a többi egyházi épületeket. De a pusztító lángok el nem birták emészteni a hívek az egyház iránti buzgóságát és szeretetét; az maradt a régi. A legközelebb 40 évi hivataloskodást jubiláló nagytiszt. lelkész bölcs vezérlete alatt az egyház felvirágzása biztos alapon haladt. Iskola ügye szépen virágzik; a népnevelés szent ügye Gáloson hű gondozóra talált. Hangyaszorgalommal gyűjtögetett az egyház 14 év óta, hogy kedvencz tervét,

a templom kiépítését valósíthassa! Hő imája (Zsoltár 118. 25.): Kérlek Uram tarts meg most! Kérlek Uram, adj jó előmenetelt, Isten kegyelmével teljesült. — Alig várta a gyülekezet a munka kezdetét! A közbizalom a templom-építés terén már előnyösen ismert, kitűnő képzettségű és jellemű bécsi építész, Schöne Lajos urat kérte fel az általa készített és minden tekintetben a szépsézet szabályoknak tökéletesen megfelelő tervrajznak kivételére. — 1887. évi október 3-ikán kezdték meg az építési munkálatokat s már október 13-dikán rakták le az újonnan építendő torony alapkövét, de a zordon időjárás miatt november 12-dikén beszüntetett munka csak 1888. április 3-dikán volt folytatható. — A díszes épület kiépítése sok munkát s fáradságot igényelt, de a közszeretet, a gyülekezeti tagok példányszerű áldozatkészsége és egyetértése a lehetetlent is lehetővé tette. Az önkényes adományok nem várt mennyiségben folytak be! Mintha pünkösdi lelkesültség árasztotta volna el a hívek sziveit, úgy iparkodott szegény és gazdag, szolga és úr adakozásban egymással versenyezni. Kereszt, óra (735 frt.), harang (4150 frt.), oltár (600 frt.), oltárkép (100 frt.), 2 csillár (200 frt.), mind egyesek ajándéka! Egy egyszerű földmives házaspár 550 frt. értékű harangot ajándékozott; egy másik szinte egyszerű földmives házaspár pedig 2000 frt. tett le ajándékképp az úr oltárára. Sőt találkozott oly buzgó egyháztagnak is, a ki 200 frtot adott az egyháznak, mivel megengedték neki a szíves harangöntő czég Szeltenhofer által készített harangokat Sopronból — egy napi járó földről, — saját fogatán Gálosra szállítani. — Említsek-e még többet? — Ha mi dicsérő megemlékezés nélkül hagynók a jó gálosi lutheránusok rendkívüli áldozatkészségét vétkeznénk! — Megérdemli az egyszerű nép, hogy hitbuzgóságuk soknak világító szövete-neke legyen. Bizony sokan tanulhatnak e néptől lelkesülni egy nemes, szép eszméért.

De ne felejtjük el az egyház hű, buzgó lelkészét. Ha tagadhatatlan a hívek érdeme, közelismerésre méltó derék, ritka képességű lelkipásztorának fáradhatatlan munkássága! — Ily közmegebücsülést méltán megérdemelt lelkész, bölcs, céltudatos vezérlete mellett megértjük a hívek a nemes eszme körüli csoportulását is! — A jó Isten tartsa meg a hű pasztort és az evang. közegyháznak diszére való gálosi nyáját!

Bevégzett isteni tisztelet után az esperesség lelkészei Méltóságos főispán úrnál tisztelegtek s nyomban reá mélyen tisztelt esperes úrnak fejezték ki változatlan nagyra-becsülésüket és osztatlan elismerésüket,

A kiváló barátságos és őszinte vendégszerető gálosi paplaktól és a jókedvű, mélyen tisztelt vendégkoszorútól — melynek kedves virágait a zordon időjárás daczára megjelent tisztelendő asszonyságok s néhány a gálosi orosz családhoz tartozó kedves és viruló leányzó képezték, — csak a késő délutáni órákban váltunk meg, — magunkkal vivén a látottakról és hallottakról mély és felejthetetlen benyomást.

Ebner Gusztáv.

Örömnep. Folyó évi november-hó 4-én mult 25 éve annak, hogy nt. Bauer Adolf tolna-baranya-somogyi evang. főesperes urat gyülekezetébe mint rendes lelkészt beavatták. Huszonöt év! Mennyi örömet, mennyi fájdalmat rejthetsz te magadban annak számára, ki az ifjúság tapasztalatlan-ságának ezer reményeivel oly sok bizalommal lépi át kü-

szöbödöt! Van-e ember, ki nem csalódott? Van-e ember, a ki, ha egy lefolyt huszonöt éves életpályára visszatekint, habár az isteni kegyelem elég atyailag bánt is vele — azon tarlót ne találja? Van-e ember, a ki huszonöt éves életpályán ne tett volna sírba kedves reményt, a kinek szíve ne sóhajta vissza sokat, a mi volt, és elmúlt örökre! Mintha oly régen lett volna, s mégis mintha csak tegnap szakadt volna el az a húr, melyen annyi remény játszék, s melynek dala oly fájdalmasan hangzik fel a megújuló emlékekben a szívnek mélyéről.

Huszonöt év!

Az isteni gondviselés Bauer Adolf főesperes urat is vezeté ezen idő alatt a családi bánat és gyász sötétes utain, de az örök élet ígéből, melynek mindig buzgó hirdetője volt, adott neki vigasztalást is, Gilead balzsama megenyhíté a sebeket, s a keserűség után hangzott az igaznak sátorában az örömnep háláéneke!

Igen! Az örömnep háláéneke. De talán soha sem volt erre méltóbb oka, mint épen Hidegkúton történt beiktatásának 25 éves évfordulóján.

Már hetekkel előbb mozgalom indult meg a gyülekezetben a derék tanító Polgár József és a minden jóra kész jegyző Schultheisz vezetése alatt oly czélból, hogy a mit sem sejtő lelkész-főesperest az évfordulóra valamely kedves emlékekkel meglepjék. S bár a titkon tervezett ünnepély a főesperes úr családjában váratlanul beállott mulékony természetű baj miatt oly nagy kiterjedésű nem lehetett is, mint a minőre számítva volt, maga az ünnepély lefolyása elég szép volt arra minden egyszerűségében is, hogy a jók tisztelettel emlékezzenek meg felőle.

November 4-én, vasárnap reggel az egész gyülekezet az Isten házában várta a mit sem sejtő lelkész-főesperest. Midőn az oltárig ért, Schultheisz Imre jegyző a presbyteriummal és községi előljárókkal, úgy Polgár József tanítóval együtt elébe lépett s egy szép beszédben üdvözölte őt, Majd előlépett Polgár József tanító s egy szép üdvözlő beszéd kíséretében átnyújtá a szeretett lelkésznek a gyülekezetnek e napra szánt ajándokát, egy gyönyörű aranyozott díszbibliát!

Főesperes úr mindkét üdvözlőre meghatottan válaszolt, szívélyesen köszönve meg úgy a szónokoknak, mint a nemes indulatú gyülekezetnek megemlékezését.

Midőn főesperes úr az Isten házatól hazatért, asztalán ujra egy nagy díszbibliát talált, melyet nt. Guggenberger János alesperes úr küldött neki e napra az esperesi papság részéről!

Mindenekfölött szépnek, elismerésre méltónak találok a gyülekezet megemlékezését. Nézzünk körül. Az a bizalmas családias viszony, mely pásztor és nyája között mindig a legszebb kötelék volt, lassan elenyészik, a kedélyek lassan elfásulnak, elhidegülnek, a lelkész maholnap teherre kezd válni mindenütt, mert az örök élet javai, melyeknek ő munkása, a konyhát nem gazdagítják. Itt nem úgy van. A gyülekezet mindig a legnagyobb bizalommal, szeretettel viseltetett lelkésze iránt, a mit mostani megemlékezésében is megmutatott. Nevelje is az Isten nagyra kincsinyét, nagyját, s tegye gazdagon gyümölcsözővé közöttte az ő ígését az időknék végéig!

Mi pedig pályatársai és jó barátai itt nyilvánosan is üdvözöljük Bauer Adolf főesperes urat. Kivánjuk neki

szívünkben, hogy e 25 éves „ében ezer“ legyen neki egyúttal kiinduló pontja egy szerencsésen betöltendő újabb 25 évi munkálkodásnak. Kivánjuk, hogy ez újabb huszonöt év csak örömet teremjen neki családjában, gyülekezetében egyaránt.

A lelkes főesperesnek, a buzgó lelkipásztornak, a híven ragaszkodó gyülekezetnek: üdvöt! X.

KÜLFÖLD.

A Gusztáv-Adolf-egylet 1888. szeptember 4—6. S. m. Halléban tartott nagygyűlése. (Folytatás.) — Alapítványt kapott a központi pénztár hetet, 25,088 m. értékben. Ezenkívül mint évi járulékot a szász kir. kultuszminiszteriumtól 300 m. és számos jelentékeny adományt. Ugyanígy arattak bőven a fő-egyletek is, t. i. a 44 német főegylet kapott összesen 104 alapítványt 70,281. m. értékben.

Nagy volt az egylet érdekében megindult irodalmi munkásság is. Számos ünnepi prédikáció, évi tudósítás, értekezés, G.-A. naptár, a reformációkori és üldözési kort jellemző füzetes munka: „Ev. Bruderliebe. Barmen. Hugo Kleinnél.“ — A névsorban előfordul Bod, historia Hungarorum ecclesiastica, ed. W. F. Rauwenhof, adjuvante C. Szalay. Lugdani Batavorum, apud G. J. Brill socios 1888. — Ugyszintén számos a G.-A.-egyleti lap. (Nálunk az egyetlen „Gyámintézet“ is be akarják szüntetni.)

Miután a jelentés köszönetet szavaz a jeles irodalmi erőknek, — áttér azokra, kik míg éltek, anyagi és szellemi adományaikkal szolgálták az ügyet. Az elhunytak közül első sorban történik említés Vilmos és Frigyes császárokról. Dr. Ebert Casselben, az egylet megalapítója és rettenthetlen védője volt az azelőtti Kurhessenben. Dr. Meyer Berlinben, főkormánytanácsos, a G.-A.-egyletnek gyakran szolgált jogi tanácsával, elnöke volt a brandenburgi fő-egyletnek. König Károly, speieri lelkész, a protestáns templomának építése körül nagy érdemeket szerzett. Dr. Tröbst, weimari tanár, ki mint nevelő megismerkedve Oroszországban a szórványban élő evangélikusok helyzetével, hazatérte után lelkesen működött az egylet körében és egyideig szerkesztette a „Thüringer Bote“ című lapot is. Kahle superintendens Danzigban, az egyleti gyakorlat kiváló értője és keresett ünnepi prédikátor volt. Griesinger, nyugalmazott lelkész, költő és humorista; tehetségeit a G.-A.-egyletnek szentelte; — költeményeivel üdvözölte a württembergi fő-egylet ünnepeit. — Továbbá Schweiskhardt, a württembergi G.-A.-egylet lapok lelkes expeditora. Dr. Stähelin, bázeli lelkész, volt elnöke a svájci prot. segélyegyletnek. Dr. Kahnis, egyetemi tanár, a lipcsei fő-egylet nagyérdemű tagja. Diergard báró, ki a rajnai fő-egyletnek 24.000 m. ajándékozott a rajnai diaspora javára. Dr. Evertsbusch superintendens, a rajnai tartományi zsinat elnöke, befolyásos tanácsadója és védője volt az egyletnek. — Követi ezeket még 46 elhunyt, kik hasonló buzgalommal szolgálták volt az ügyet.

Az élőkhez visszatérve, az évi jelentés részletesen kiterjeszkedik az egyes fő-egyletek évi működésére, végén az egyetemes magyar gyámintézetre is. Hasonlót tesz a G.-A. nő-egyletekkel.

Ezidén 26 gyülekezet lép ki a segélyezettek sorából, de ezzel még csak kevés terhet rak le az egylet válláról, miután még 1361 a segélyezendők száma.

A építés kevésbé volt élénk; befejeztetett 17 templom és egyházi épület. — Iskola szenteltetett fel 4. — Paplak fejeztetett be 4.

A jövő feladata leendő 1361 gyülekezet és intézet segélyezése; ezek közt van 97 új folyamodó.

Egészben kér segélyt: templomépítésre 353, iskolaépítésre 153, paplaképítésre 119, javításokra 143, telekszerzésre 18, papi fizetésre 100 gyülekezet. Alapot gyűjtene papi fizetésre 143, tanítói fizetésre 93, templomra 44-en. Sürgős adósság-törlesztésre 422-en kérvényeznek. Az adósságok főösszege: 2 millió, 971 ezer és 960 márka, 54 fillér. (Folytatás követhet.) Láng Adolf.

VEGYESEK.

Tisztelettel kérjük mindazokat, kik lapunkra akár 1887., akár a folyó 1888. évre lapunkra előfizetéseikkel hátralékban vannak, szíveskedjenek tartozásaikat mielőbb leróvni. Sajnos, hogy oly tőkével nem rendelkezünk, mely mellett az előfizetéseket nélkülözve, a lap kiadása körül folyton felmerülő s aránylag nagy költségeket fedezhetnők. E kérelmet ismételve is mélyen tisztelt olvasóink figyelmébe ajánljuk. Szerkesztőség.

— **Figyelmeztetés.** A tisztai ág. hitv. ev. egyházkerületben a decemberi érettségi fővizsga Rozsnyón december 21-ik napján tartatván, felhivatnak az illetők, hogy Hajesi Sándor főgymnásiumi igazgató úrnál kellő időben jelentkezzenek. Rozsnyón 1888. November 15-én. *Czikus*, ev. püspök.

— **Ertesítés a theol. tan- és szakkönyvek kiadása felől.** Az utolsó (XXVI.) kimutatásban a kiadási alap 32) tételében 2 frt. sajtóhiba 5 frt. helyett.

Felhívásunk, a melyben vállalatunk szellemi támogatására az Akadémiánkon kívül álló szakférfiakat, első sorban a testvérintézetek tanárait is felkértük, visszhangra talált. Dr. Szilávik Mátyás eperjesi theol. tanár úr bölcsészettörténetének II. részét kiadványaink közzé való felvétel végett beküldötte, s az még folyó évben az első részhez teljesen hasonló alakban meg fog jelenni. Vállalatunk egyetemes jellege — a melyet egyébiránt okkal eddig sem vonhatott senki kétségbe — ekként külsőleg is kifejezésre jut. Annál inkább reméljük, hogy egyházi hatóságaink és testületeink, kik támogatásukat azon feltétel alatt helyezték kilátásba, ha az általunk megindított mozgalomba a testvérintézetek is bele vonatnak, most immár annál határozottabban fogják pártfogolni törekvéseinket. Kérjük is, mert anyagi segély nélkül kénytelenek leszünk ezen általánosan szükségesnek és hasznosnak ítélt szellemi munkát abba hagyni. — Ugyanezen oknál fogva kérjük azokat is, a kik a kapott könyvek nevezetesen az Evang. Dogmatika árával még hátralékban vannak, hogy azt mielőbb beküldeni szíveskedjenek; mert a kiadási költségek minket terhelnek súlyosan.

Csecsetka S. Evang. Egyházjogtanának második füzetete (az első kötet vége) a napokban elhagyja a sajtót s a t. előfizetőknek haladéktalanul meg fog küldetni.

Dr. Szilávik M. Bölcsészettörténetének II. részét, a melynek árát szerző 1 frt. 20 kban állapította meg, eddig elé megrendelték: 1) Thern László, 2) Kolbenhayer József, 3) Melis János, 4) Kármán István, 5) Friedrich Zsigmond, 6) Wiczian Lajos, 7) Honétzy Pál, 8) Kovács Ferencz, 9) Baltik Pál, 10) Scholtz Gyula, 11) Klinczky Pál, 12) Argay György, 13) Koreny Márton, 14) Kengyel Lajos, 15) Bierbrunner Gusztáv, 16) Fábry Pál theologusok. 17) Ba-

logh Elemér, 18) Polgár István, 19) Bartha Elemér, 20) Kolmár Ákos, 21) Veisz Armin, 22) Seffer Pál joghallgatók. 23) Dr. Bartha Béla jogak. tanár. 24) Seredy Péter főgymn. tanár. 25) Dr. Horváth Ödön jogakad. tanár. 26) Doleschall Lajos theologus. *Pukánszky Béla*, pénztáros.

— **Felhívás.** Azon testvéreknek és tanító uraknak, kik egyháztörténetemet az iskolákba már behozták, s azoknak is, kik azt, mint több felől értesítettem, a jövő évvel használatba venni szándékoznak, szolgáljon tudomásul, hogy a bányakerületi alsó tanügyi bizottság (a felsőnek azért nem adtam át, mert elnöke magam vagyok, hogy részrehajlósággal ne vádoltassunk) a művecskét a mint azt Dr. Szeberényi püspök úr velem azonnal közölni kegyes volt, „keresetlen egyszerűségénél, történeti adatainak hűségénél s a prot. egyház történetét napjainkig felkaroló kidolgozásánál fogva a címben is megnevezett tanintézetek számára alkalmas és célszerű könyvnek ismervén fel, a ft. ág. h. ev. bányakerület által ajánlandó tankönyvek jegyzékébe felveendőnek ítéli“, s azt (megtéven észrevételeit) jelen alakjában is mint életrevaló és használható művet ajánlja. *Raab Károly.*

— **Káldy Gyula temetése.** A család a következő gyászjelentést adott ki: „Özvegy alsó-káldi Káldy Gyuláné, született Peregi Luiza maga, úgy gyermekei: Ida, József és Ceczilia, valamint a testvérek és összes rokonság nevében is mély fájdalommal tudatja forrón szeretett férjének Méltóságos alsó-káldi **Káldy Gyula** úrnak, a dunántúli ág. hitv. ev. egyházkerület felügyelőjének és a főrendi ház tagjának folyó évi november hó 15-én délelőtt 9 $\frac{1}{2}$ órakor, élte 52., boldog házasságának 22-ik évében, hosszas szenvedés után történt gyászos elhűntát. A boldogútnak hűlt tetemei folyó hó 17-én délután 4 órakor fognak Káldon az ág. ev. hitvallás szertartásai szerint örök nyugalomra tétetni.“ S a temetés Alsó-Káldon folyó hó 17-én délután 4 órakor a boldogúlt utolsó kívánsága szerint a legnagyobb egyszerűséggel csakugyan megtörtént. Az egyszerű érc koporsón, szinte a boldogult akaratának megfelelően, nem volt egy koszorú sem; egy tűzoltó-sisak és tűzoltó-csákány volt az egyedüli dísz s a helybeli tűzoltók — a kik egyletének a boldogult alapítója és elnöke volt — vitték azt a temetőbe. Csak a nagy számmal összegyülekezett gyászoló közönségről lehetne itélni, hogy a dísz nélküli egyszerű koporsó nagy halottat rejt. A gyászoló közönségben a nagyszámú rokonságon kívül úgy lelkészek, mint világiak által szép számmal volt képviselve az egyházkerület is. A falu népe pedig, melynek a boldogult igazi jóltevője volt teljesen megtöltötte a tágas udvart s a falu széles utcáján is szinte tolongva hullámozott végig. — A ház udvarán valamint a sírnál is a vidékről összegyülekezett tanítók énekeltek gyász karéneket. Ezután — a boldogult utolsó kívánsága szerint — **Poszvek Sándor** soproni theol. tanár és dékán mondott imát, melyben röviden megérintvén a boldogútnak kiváló érdemeit, Istentől kért vigasztalást az összes gyászoló felek számára. — A boldogult maga kívánta azt is, hogy halotti beszéd koporsója felett ne tartassék s csak imával temessék. — A temetőben a sírnál **Karsay Sándor** püspök úr imádkozott. Imája bucsúztató és áldó ima volt. Elbucsúztatta őt az özvegytől, az árváktól, rokonoktól, barátoktól, az egyháztól, a hazától s mindezek nevében s végre önmaga nevében is áldást mondott reá.

— **Még egy veszteség.** A felső-lövői ág. hitv. ev. tanintézetek pártfogósága s tanári kara jelenti **Neubauer János** urnak, a helybeli intézetek igazgatójának gyászos kimutát. Meghalt folyó hó 18-án délelőtt 8 $\frac{1}{2}$ órakor élte 51-ik, tanárkodása 26-ik s igazgatói működésének 13-ik évében. A boldogútnak hűlt tetemei nov. 20-án d. u. 2 órakor tétettek a helybeli sírkertben örök nyugalomra. Áldott legyen emléke!

— **Német-nyelvű egyházi lap.** A bácskai esperesség lelkészei, a mint arról nagyt. Belohorszky Gábor úr ve-

lünk közölt felhívásából örömmel értesültünk, egy német nyelvű egyházi néplap kiadásának előkészítésével foglalkoznak. Istentől áldást és sikert kívánunk a jó munkához.

— **Személyi hír.** Nagyt. Schvehla Gusztáv, breznóbányai lelkész a zólyomi esperesség által újból 6 évre alesperessé lett megválasztva.

— **A domonyi** (Pestmegye Aszód mellett) ev. iskolába egy képezde végzett segédtanító kerestetik, a ki egyszersmind orgonálásban is jártas. Fizetése havonként 8 frt s ágymenűn kívül teljes ellátás. A hely minélelőbb, december hó 1-ig elfoglalható. *Micsinay Pál.*

PÁLYÁZATOK.

A „**Luther-társaság**“ folyó évi október 11-én tartott közgyűlése elhatározván, hogy a társaság kisebb terjedelmű, a magyar reformáció történetéből merített, erkölcsképző és hitfejlesztő elbeszéléseket is kiadjon, megbizattunk, hogy e czélból pályázatot hirdessünk.

A jelzett **népiratkák** legfeljebb 3—4 nyomtatott ivre terjedhetnek. Pályázhatni akár magyar, akár német vagy tót nyelven. A pályanyertes — csak abszolútbecsű — munka a társaság tulajdonába megy át és ivenkint 15 frttal fog díjaztatni. Az esetleges fordítás iránt az alulírott bizottság intézkedend. A jeligével ellátott pályamunkát a társaság alelnökéhez, nagyt. Doleschall E. Sándor lelkész úrhoz (Budapest, Deák-tér 4. sz. a.) az 1889-ik évi május hó végeig beküldendő. Budapesten, 1888. november hó 10.

A „Luther-társaság“ végrehajtóbizottsága nevében:

Falvay Antal, bizottsági jegyző.

A **mezőberényi ág. hitv. ev. magyar-tót egyházban** egy segédtanítói állomásra pályázat hirdettetik. Kívátnatik: tanképesítés, a magyar és tót nyelvnek ismerete, jártasság az egyházi ének- és zenében. Kötelessége leend, a meghívandó segédtanítónak: egy három alsó osztályból álló iskolának vezetése. Fizetése: egy szobából álló lakáson kívül évi 300 oszt. ért. forintból álland. Pályázók jelentkezzenek f. hó 30-ig alulírt lelkési hivatalnál.

Mezőberény, nov. 1-én 1888.

A mezőberényi ág. h. ev. magyar-tót egyház lelkési hivatala.

HIRDETÉS.

Ujdonságok!

Van szerencsém a Nt. lelkész urak becses figyelmét a következő újonnan megjelent művekre felhívni u. m.

Lévay Lajos, Egyházi beszédek. Egy csinos kiállítású füzet. Ára 1 frt. 20 kr.

Masznik Endre, Evangélikus Dogmatika. Egy kötet. Ára 2 frt.

Pukánszky Béla, Héber olvasókönyv akadémiai és magánhasználatra. Egy kötet. Ára 1 frt. 40 kr.

Szeberényi Lajos Zsigmond, Nazarenizmus. Egy csinos kiállítású füzet. Ára 70 kr.

Könyves Tóth Kálmán, Koporsóúal. Halotti imák, 2-ik bővített és javított kiadás. Ára csinos fekete angol vászon kötésben 2 frt. 40 kr. Aranyvágással tokban 3 frt.

Egyes példányok megrendelésénél legcélszerűbb a kített árt 10 kr-al megtoldva, póstautalványon beküldeni; mely esetben a kívánt művet **bérmentve** küldöm meg.

Budapest, 1888. október hó. Tisztelettel

Kókai Lajos
könyvkereskedése.